

Uusi kaava –podcastin seitsemännen jakson litterointi

Litteraation numero: 103161/7
Haastattelun nimi: Uusi Kaava e07 master 2
Haastattelun kesto: 34 min
Litteroitu: Tutkimustie Oy 27.5.2021

Puhujien merkinnät: IK: Ida Kukkapuro
HP: Hannele Pokka
TK: Tapio Kaasalainen

Muut merkinnät: , Lyhyt tauko puheessa
.. Puheenvuoro jää kesken, jatkaa puheenvuoroa
(-) Pois jäänyt sana tai sanan osa
(--) Pois jäänyt jakso
(sana) Epäselvä sana tai jakso
alleiviivaus Erityisen painollinen sana tai jakso
[hakasulkeet] Litteroijan kommentti
[pp] Päälekkäistä puhetta
[hp] Hiljaista puhetta
[ep] Epäselvää puhetta

Huomautukset: --

Hannele Pokka: Vanhoihin lähiöasuntoihin on ollut nyt kiinnostusta, kun olisi myöskin näihin lähiöihin kokonaisuudessaankin. Meillä on just silloin ison muuttoliikkeen aikana 60–70-luvuilla aika paljon lähiöitä rakennettu muun muassa tänne pääkaupunkiseuduilla, joissa varmaan pitäisi tehdä paljon muutakin niille taloille kuin katsella niitä sisustuksia, eli olisi tällainen lähiörakentamisen ja lähiökehittämisen kyllä aika, koska varmaan ihmiset haluaa niissä edelleenkin asua. [haitarimusiikkia, siirtymätehoste, letkeää musiikkia]

Ida Kukkapuro: Uusi kaava.

Ida Kukkapuro: Tämä on Uusi kaava, ympäristöministeriön podcast asumisesta, ja tänään me puhutaan kynnyksistä, sisäseinistä ja pitkästä elämästä, sillä me kaikki vanhenemme ja tänään mietimme sitä, miten haluamme asua kahdeksankymppisinä ja miten meillä on varaa sitten asua. Jo sitä ennen asumisen tarpeet muuttuvat elämässä monta kertaa. Onko muuttaminen ainoa ratkaisu, jos esimerkiksi tulee perheenisäystä tai sitten kun ne mahdolliset lapset lentää pesästä? Minä olen toimittaja Ida Kukkapuro ja omassa mummokommuunihaaveissa keskiössä ei ole niinkään kynnykset tai hissi, vaan kulttuuri ja ylipäätään merkityksellinen ajanviete ja hyvä seura. Ennen kaikkea haaveilen siitä, että en joudu vanhenemaan yksin. Asumisesta on tällä kertaa puhumassa Hannele Pokka, jonka työhistoria on vaikea mahduttaa ihan yhteen lauseeseen. Hannele on entinen Lapin läänin maaherra, oikeusministeri ja ympäristöministeriön kansliapäällikkö ja nykyisin työelämäprofessori Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteellisessä tiedekunnassa. Hannelen kaverina on arkkitehti ja tutkijatohtori Tapio Kaasalainen Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksiköstä, jossa hän myös opettaa asutosuunnittelua. Tervetuloa.

Hannele Pokka: Kiitos.

Tapio Kaasalainen: Kiitokset. [letkeää musiikkia]

IK: Elämä heittelee tosiaan ja tilanteet muuttuu, ja sitten sen myötä muuttuu myös asuminen. Kuinka monessa asunnossa te olette elämäne aikana asuneet? Pystyykö lonkalta vastaamaan ihan täsmällisellä numerolla, Hannele?

HP: No yhdessä ainoassa Lapissa, parissa opiskeluaikana ja neljässä sitten työelämän aikana täällä pääkaupunkiseudulla.

TK: Mulla on vähän lyhyempi lista, että mä olen kolmessa asunut mitenkään pidempään ja sitten kolmessa alle kuukauden, eli nämä on ollut lähinnä remppaevakkoja.

IK: Vau, te olette muuttanut paljon vähemmän kuin minä. Mä olen muuttanut varmaan kymmenen kertaa tai jopa enemmän tässä aikuisiällä. Väestöhän ikääntyy Suomessa ja syntyvyys on ollut ainakin tähän asti laskussa. Se tiedetään. Meidän lapset elää vielä pidempään kuin me. Mulla on eliniän odotteen mukaan jäljellä 49 vuotta, ja mun elinajanodote on melkein 2 vuotta vähemmän kuin viime vuonna syntyneillä tyttölapsilla. Ne odotetaan, että elävät noin 84 ja puoli vuotta. Tämä tietysti vaikuttaa myöskin asumiseen. Mistä tämä yhä suurempi aika vanhaksi elävien joukko löytää sopivat asunnot, Tapio?

TK: Kyllä heidän täytyisi se melkein löytää tai hei(lle) [0:03:32] täytyisi mahdollistaa sen löytäminen pääosin tästä olemassa olevasta rakennuskannasta, eli meillä Suomessa asutokanta uudistuu sellaista reilun prosentin vuosivauhtia. Vaikka me oletettaisiin, että näihin uusiin esteettömiin asuntoihin muuttaisi pelkästään ikääntyvää väestöä, mitä ei varmasti tapahdu siitä johtuen, missä nämä sijaistee ja paljonko ne maksaa ja niin edelleen ja haluavatko ihmiset lähteä kotoansa, se volyyymi se yksinkertaisesti riittäisi. Minkä lisäksi tässä on tietysti kaikki ekologiset näkökulmat huomioitavana, eli jos monin seuduin on jo asuntoja enemmän kuin niitä tarvitaan ja tyhjiillään, se on kyllä vähinkäänkin kyseenalaista ja ehkä rehellisemmin sanottuna ympäristökatastrofi, jos vedetään vanhat talot matalaksi ja tien pohjaksi ja rakennetaan tilalle uutta.

HP: Tuohon tuli aika muuten Tapio sulta dynaaminen kuva tästä asuntopoliitikasta, mutta ehkä emme mene siihen. On hyvä muistaa kuitenkin tämmöistä faktaa, että missäs yli 65 vuotta täyttäneet ihmiset tällä hetkellä asuu. He asuu omassa talossaan tai omassa asunto-

osakkeessaan, eli yli kaksi kolmasosaa 65-vuotiaista asuu näin. Ettei nyt tässä keskusteltaisi koko ajan seinistä ja katoista ja keittiöpinnoista, kannattaa ehkä kuitenkin pitää mielessä se, että suomalaiset on entistä vanhempina entistä hyväkuntoisempi (ja) [0:04:58] todennäköisesti kyllä haluavat asua siinä asunnossaan, minkä he ovat elämän työllään hankkineet niin pitkälle kuin vaan pystyvät, joten tämmöistä suurta muuttoaaltoa en usko tämän ikääntymisen myötä Suomessa tapahtuvan.

IK: Ratkaisuksi tähän ympäristöministeriöhän on asettanut tämän tavoitteen jo kymmenen vuotta sitten, että Suomessa olisi vuoteen 2030 mennessä miljoona esteetöntä asuntoa, ja esteettömät asunnot on ehkä niitä, missä on helpompi sitten kun on oikein vanha ja voi olla hankala liikkua tai muuta vastaavaa. Nytte tässä tavoitteessa ollaan noin puolivälissä, ja siihen liittyy tämä, että pienituloiset voi hakea ihan avustusta esimerkiksi kodin muuttamiseen esteettömäksi, mutta tietysti se pitää tehdä hyvissä ajoissa, kun vielä pystyy remontoimaan. Mistä tuli tämä juuri, että miljoona esteetöntä asuntoa ja päästäänkö siihen tavoitteeseen 2030-vuoteen mennessä?

HP: Ihan katselet minua, että se olisi kysymys tänne suuntaan joo.

IK: Sulla on ollut näpit pelissä tässä Hannele.

HP: Joo, on ollut aika pitkän ajan näitä niin sanottuja ikäihmisohjelmia ja on edelleenkin taitaa tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriövetoinen juttu. Siis joo miljoona tuntuu ihan kivalta luvulta. Se varmaan perustuu näihin, että kuinka paljon ikääntyneen väestön osuus kasvaa Suomessa, mutta puolimiljoonaa kuitenkin on jo plakkarissa. Siis se, että asuntoja pitää korjata, ne eivät suinkaan ole varmaan niitä kaikkein uusimpia taloja, missä nämä yli kuusikymmentäviisi vuotta täyttäneet tai kahdeksankymppiset asuu. Silloin tietysti yhteiskunta, eli (lähinnä Asumisen rahoitus- ja) [0:06:31] kehittämisskeskus, joka sitä myöntää näihin korjaustoimiin, siinä on aika tiukat tulorajat. Sun täytyy olla köyhä ennen kuin niihin pääset käsiksi. Se voi tietysti kyllä rajata niitä asuntojen korjaustarpeita sitten, jos ei olekaan se alle 2 000 euron kuukausieläke, mikä nyt on kriteerinä.

IK: Mutta luuletko, että se täytyy se tavoite 2030 mennessä? Eteneekö tämä?

HP: Kyllä siinä aika hyvällä vauhdilla ollaan menossa, mutta me ei olla nyt vielä keskusteltu siitä, että entä sitten, jos on niin huonokuntoinen tai pelottaa asua yksin siellä maalla siellä isossa talossa ja muuttaa sinne lähimmän keskustan lähiöön. Näinkinhan myös tapahtuu. Jos käyt noissa maaseutukuntien kirkonkylissä, kyllä siellä rollaattoriporukkaa aika paljon kaupungin keskustasta löytää. Sinne he ovat sitten muuttaneet.

IK: Kyllä ja tämä on hyvä johdatus just tähän kohtaanto-ongelmaan, mihin Tapio myöskin viittasi, että näitä esteettömiä asuntojahan rakennetaan myöskin esimerkiksi vaikkapa uudistuotannossa, ja siitä välillä kuulee semmoista vähän niin kuin ehkä kitinää, että tarvitseeko uusien kylppäreiden olla tämmöisiä pienen yksión kokoisia tai se ei ole ehkä aina niin, että ne uudet asukkaat asuntoon ovat ne, jotka tarvitsevat sitä sentyyppistä pohjaa ja sellaisia ratkaisuja, mitä esteetön asunto tarkoittaa. Mitä tämä kohtaanto-ongelma ratkaistiin, koska ihmiset ei myöskään halua ehkä muuttaa pois sieltä alkuperäisestä kodistaan, vaan haluaa vanheta siellä tutuissa ympyröissä. Miten saadaan oikeat asunnot ja niitä asuntoja tarvitsevat saman katon alle?

TK: Ensin voisin tarttua tuohon, että yksión kokoinen kylpyhuone niin kyllä mä tästä nykytuotannosta myös sanoisin, että onko pakko tehdä kylpyhuoneen kokoisia yksioita [naurahtelua].

IK: Se on kyllä hyvä pointti myös.

TK: Jos se esteetön kylpyhuone on sen neljä neliometriä tai jotain, toki jos siinä pitää sen puoltoista metriä pyörähdyssympyrää, mitä ei nykyään vaadita, koska 1,3 metriä riittää. Jos sinne haluaa sanotaan pyykinpesukoneen ja kuivausrummun ja mahdollisesti kuivaustelineen vielä, eihän sitä tilaa nyt mitenkään aivan järjettömästi ole. Ongelma on lähinnä siitä, että jos se suunnitellaan sellaiseksi sanotaan vaikka täysin putkenmalliseksi, että se tyhjä tila on puoltoista metriä leveä ja neljä metriä pitkä. Ei se lähtökohtainen esteettömän kylpyhuoneen mitoitus ole sellainen ongelma, millä mentäisiin ylettömyyksiin, vaikka toki jos se asunto on muutoin puristettu 20 neliöön, toki se 20 prosenttia kylpyhuonetta on silloin aika paljon. Mutta nyt mentiin tästä pikkuaiheesta varsinaisen aiheen ohi. Keskeinen haastehan tässä on tietysti se, että tämä vanheneminen on voimakkainta täällä taantuilla seuduilla, joissa sitten on tietysti heikoimmat edellytykset tuottaa uusia asuntoja. Kyllä mä näkisin, että täällä se korjaaminen olisi entistä korkeammassa roolissa. Tietysti on myös haasteensa siinä, että täällä on enemmän sitten myös väkeä haja-asutusalueilla ja se saattaa olla, että jos siellä omassa torpassa asutaan 20 kilometriä keskustasta, siellä ei jossain vaiheessa enää tulla toimeen, vaikka se talo olisi kuinka mainio, eli tähän pitäisi kyllä saada jotain trendikkäästi ilmaista innovatiivisia ratkaisuja palvelutarjontaan, millä mahdollistettaisiin asumista jossain muuallakin kuin siinä keskuksessa. Toki näillä pienemmilläkin seuduilla on sitä asutokantaa myös siinä pienemmässä keskustassaan, joka monesti on sekin kohtuullisen vajaan käytöllä, eli näkisin, että näissäkin taloissa kyllä olisi potentiaalia.

HP: Joo, sitä olen aina miettinyt, kun noissa vuosien mittaan on paljon ollut työvierailuja ja muutenkin olen käynyt noissa maaseutukaupungeissa, kuntakeskuksissa. Kun ikäihmiset sinne muuttaa niihin yksioihin ja rupeaa sitten siellä asumaan, ja ne asuvat siellä taloissa tuttuun esineiden ja mahdollisesti ihmisten ja lähimmäistenkin ympärillä, he joutuu todella outoon ympäristöön. Kyllä se toimintakykyä heikentää, jos ei sinne muodostu semmoista toimintaympäristöä, missä näkisi ihmisiä ja olisi niitä virikkeitä. Siellä monesti ihmiset sitten kätperyy asumaan siinä pienessä uudessa ympäristössään, ja kyllä siinä äkkiä dementoituu ei enää muista asioita. Siinä on musta paljon asioita, joista olisi hyvä keskustella, että miten ne voitaisiin tehdä toisin.

IK: Todella ja mennään tähän, koska tämä on todella musta iso asia tämä ikään kuin se humaani näkökulma ja se ympäristön merkitys ihmisen ihan elämään ja arkeen. Palataan tähän aiheeseen, mutta Tapio sä olet perehtynyt korjausrakentamiseen ja teit oikein väitöskirjankin siitä, miten asuntoja korjaamalla voidaan parantaa ikääntyneiden mahdollisuuksia pysyä asunssa omassa kodissaan. Sieltä anekdoottina tämmöiset 70-luvun suomalaiset kerrostalot, jotka ei ehkä ole sitä kaikkein kauneinta Suomea, vaikka on kyllä tosi kauniitakin esimerkkejä 70-luvulla rakennettu, mutta ne erottuu edukseen tässä.

TK: Joo.

IK: Miksi just ne lähiökerrostalot ja muut?

TK: Viime aikoinahan tästä on näkynyt enemmänkin keskustelua, että on puhuttu jopa lähiökerrostalojen kunnian palautuksesta, kun ilmeisesti (nyt) [0:11:57] ainakin jotkut tahot alkaa kypsyä hieman näihin putkiyksiöihin ja tupakeittiöihin ja sänkyyn hellan vieressä ja niin edelleen. Siinä on ruvettu näkemään ihan etuja näissä vanhojen talojen ensinnäkin tilaratkaisuissa, eli asuntojen tilarakenteet

lähtökohtaisia on sellaisia, että siinä ei ole sitä avotilan ympärille kietoutuvuutta, missä on keittotila jossain perällä ja pienessä asunnossa käytännössä eteisessä. Vaan näissä on selkeästi eteinen ja erilliset huoneet, jolloin siinä on esimerkiksi näinä vallitsevina aikoina omanlaistaan mahdollisuutta yksityisyyteen, eli työhuoneessa on sen lisäksi, että siinä on seinä siinä on myös ovi.

IK: Luksusta.

TK: Jos tekee keittiöpöydän ääressä töitä, keittiönoven voi pistää kiinni. Tämä tietysti antaa myös mahdollisuuksia sen asunnon joustavalle käytölle, eli kun on näitä huoneita, joilla ei ole läpikulurasitetta, toimintoja voi suhteellisen sujuvasti siirtää tilasta toiseen, missä auttaa myös se, että varsinkin nämä asuinhuoneet on kohtuullisen yhtenevästi mitoitetuja, eli makuuhuoneet on suhteellisen tasa-arvoisen kokoisia, olohuone on yleensä vähän isompi, jolloin senkin puolesta näitä toimintoja pystyy siirtämään kohtuullisen kivuttomasti siellä asunnossa. Minkä lisäksi sitten, jos tarvitaan suuremmassa mittakaavassa esimerkiksi muutoksia asuntokokoihin, tämä perustilarakenne, mikä näissä taloissa on kerroskohjatasolla, eli käytännössä se on se perinteinen lamellitalo, missä on asuinhuoneet kummallakin julkisivulla, ja keskellä eteiset. Siitä on varsin sujuva liittä näitä huoneita noin niinkun tilallisesti ja rakennusteknisesti eri asuntoihin, koska nykyiselläänkin ne asunnot käytännössä muodostuu siten, että jos samassa asunnossa, jos me otetaan kaksio ja kolmio, niillä ei ole mitään muuta eroa kuin se, että kuin monta huonetta on kiinni eteisessä. Jolloin luonnollisesti se asuntokoon muutos on verrattain simppele homma verrattuna tällaiseen moderniin keskikäytävätaloon, missä se tilarakenne käytävän vieressä eteinen, kylppäri, eteinen, kylppäri, jolloin luonnollisestikaan siitä ei juurikaan yhdistellä huoneita asuntojen välillä.

HP: Joo, tuo on muuten Tapio totta, että näihin vanhoihin lähiöasuntoihin on ollut nyt kiinnostusta, kun olisi myöskin näihin lähiöihin kokonaisuudessaankin. Meillähän on just silloin ison muuttoliikkeen aikana 60–70-luvulla aika paljon lähiöitä rakennettu muun muassa tänne pääkaupunkiseuduilla, joissa varmaan pitäisi tehdä paljon muutakin niille taloille kuin katsella niitä sisustuksia, eli olisi tällainen lähiörakentamisen ja lähiökehittämisen kyllä aika, koska varmaan ihmiset haluaa niissä edelleenkin asua niissä lähiöissä. Mä muistelisin, että joitakin vuosia sitten oli semmoinen keskustelu, että puretaanko kaikki maan tasalle ja tehdään uutta. Siihen tuli jyrkkä vastustus, ettei missään tapauksessa. Tämä on meidän koti. Me ollaan totuttu asumaan täällä. Sitten sekin, että näistä viheralueista, nekin on hirveän tärkeitä, näkeekö sieltä ikkunasta vihreää vai mitä sieltä näkee. Siihenkin on kaavoituksessa riittävästi mielenkiintoa, että niitä varataan. Tokihan Helsingissä ei nyt mikään varsinainen maailman metropoli. Paljonhan täältä puuta löytyy ja isoja alueita, mutta kyllä sitä myöskin sitä viheraluetta halutaan koko ajan nakertaa. Meillä on jotenkin nyt vähän tällainen hämmentynyt ajatus, että mitä me oikein tavoitellaan, pitäisikö meidän yrittää olla joku tällainen mini-Tukholma tai New York, kuinka isoja niitten talojen pitää olla ja kuinka korkeita vai koitetaanko tehdä semmoisia, jotka on mukavia ja sopii suomalaiseseen tyyliin. En minä tiedä. Sä olet arkkitehti Tapio. (Osaat) [0:15:46] siitä varmaan paljon enemmän sivistynyttä sanaa, mutta monenlaistahan trendiä tässä viime vuosina ollut, jotka voi vähän niin kuin aina silloin tällöin ihmetyttää, että mihis tässä pyritään. Vanhojen ihmisten kannalta tietysti korkeat talot on aina ongelmallisia, jos niissä ei ole hissiä ja meillähän on hissittömiä taloja vielä aikamoinen määrä, joita kyllä toki nyt valtion avustuksella kunnostetaan, eli korjataan hissillisiksi. [letkeää musiikkia]

IK: Mä olen monta kertaa maininnut tässä podcastissa jo sen mun haaveen siitä, että mä haluaisin asua tällaisessa mummokommuunissa. Saa siellä asua pappojakin, mutta se on ehkä tällainen manifestaatio, mitä mä yritän tulevaisuuteen istuttaa. Miten te itse haluisitte asua sitten kun te olette kahdeksankymmppisiä?

HP: Kyllä mieluummin eri-ikäisten ihmisten kanssa kuin pelkästään mummokommuunissa, kiitos.

TK: Mä varmaan haluaisin asua kaukana kaikenikäisistä ihmisistä, mutta sillain, että mä pääsisin sieltä sujuvasti ihmisten seuraan silloin kun mä tahdon [naurua]. Hyvin tällainen hirveä lausunto arkkitehdiltä, mutta ei välittömiä seinänaapureita kiitos.

IK: [naurahtaa] Joo, munkin tähän haaveeseen sisältyy se, että on robottiauto tällainen itseohjautuva auto, joka sitten kuljettaa tarpeen tullen, minne tarvitsee matkustaakaan. Se sisältyy tähän. Missä paikkakunnalla?

HP: Jaa, mulla ei ainakaan ole paljon tuota valinnanvaraa, koska mulla on talo Rovaniemellä, joka on suunniteltu, että siinä pystyisi selviytymään niin kauan kun vanhana vielä omilla selviää, (jonka) [0:17:17] mä toivon jatkuvan tietysti pitkään. Talon Rovaniemellä, punainen talo, punamullalla maalattu, valkeat ikkunapielet, joki vieressä, paljon mielenkiintoisia naapureita.

IK: Mitä se on ihan käytännössä siellä? Millaisia ratkaisuja tai miten se näkyy sun kotona, että se soveltuu mahdollisimman hyvin mahdollisimman pitkään kodiksi?

HP: Ei se tällä hetkellä näy mitenkään. Pitää miettiä sitten. Tietystihän minä nyt tässä ajattelen, että vielähän tässä varmaan tämä toimintakyky säilyy niin kuin varmaan moni muukin ja se on tietysti huono juttu. Pitäisi aina ajatella 10–20 vuoden päähän, jos elonpäiviä riittää, mutta tämä on nyt.

IK: Astutaan hetkeksi tähän sosiaalisuuteen, mistä jo aikaisemmin oli puhetta. Vähintään yhtä tärkeää kuin että on se hissi siellä talossa, on se sosiaalinen hyvinvointi, että on jotain ehkä tuttuja naapureita tai lähellä virikkeitä tai mahdollisuus liikkua kotoa halutessaan. Nyt tämä korona-aika on ollut kyllä tosi hyvä tällainen simulaatio siitä, millaista on, jos pitää olla vaan kotona ja on oikeasti tylsää eikä oikein pääse liikkumaan, tapaamaan ihmisiä. Ymmärretäänkö tätä asumisen puolta tarpeeksi päätöksenteossa ja vaikka kaupunkisuunnittelussa, ja onko ne sellaisia keinoja, joilla voi vaikuttaa myöskin siihen ihmisten ikään kuin sosiaaliseen elämän osaluokkaan?

HP: Olipa kysymys, joka nyt vähäksi aikaa saa hiljaiseksi. Monella silloin oikein hektisen työelämän jälkeen, jos jää eläkkeelle ilman että on rakentanut sitä eläkkeelle jäämistään etukäteen, mitä silloin rupeaa tekemään, voi tulla aika suurikin muutos. Minäkin olen yksin asunut koiran kanssa nyt tässä monta vuotta, ja nyt mun vanha koira kuoli tässä ihan hiljan, ja mietiskelen juuri, että kun korona-aikana ei ole mitään ulkoisiakaan harrastuksia, että mitenäs tässä nyt tämä elämä tehdään, kun ei ole ketään kenen kanssa keskustelisi. Aikaisemmin puhui koiran kanssa.

IK: Sä olet Tapio tutkinut ikääntyneiden asumista ja korjausrakentamista. Nouseeko sieltä jotain semmoisia havaintoja, mitä olet tehnyt, miten siihen voisi vaikuttaa?

TK: Kyllä ainakin nyt, mitä miettii tästä kun kaupunkisuunnittelusta oli puhetta, onhan sillä nyt valtaisi merkitys sillä, että mikä se asunnon lähiympäristö on, koska kyllähän ihmiselle se koti varsinkin silloin, jos samassa paikkaa on asunut vaikka vuosikymmeniä, se koti ei varmasti pysähdy useimmilla siihen omiin seiniin. Se, että se ympäristö on paitsi sellainen, että siellä pystyy kulkemaan siellä lisäksi on

jotain syytä kulkea, eli siellä on jotain mielekkäitä ja miellyttäviä reittejä ja paikkoja, mihin mennä. Ehkä jotain paikkoja, mihin voi mennä tapaamaan jotakuta tai muuten oleilemaan ja katselee maailman menoa. Sitten sekini, miten nämä talot esimerkiksi on suhteessa siihen ympäristöönsä, että mihin sieltä sanotaan vaikka omalta parvekkeelta näkee, koska siinä vaiheessa, jos se elämänpiiri rupeaa kovasti liikkumisvaikeuksien takia kutistuu vaikka siihen omaan asuntoon, luonnollisestikin se on henkisen hyvinvoinnin kannalta eduksi, että sieltä näkee sitä ympäröivää maailmaa. Säilyy jonkunlainen touch siihen elämään.

HP: Joo. tuossa olen ihan samaa mieltä Tapion kanssa. Tietysti sekini, että onko niissä minkälaisia yhteisiä tiloja niissä taloyhtiöissä, taloissa. Toki miten niitä yhteisiä tiloja käytetään, siitäkin voidaan tietysti käydä pitkä keskustelu, mutta sitten jos sä sieltä vanhasta tutusta asuinpaikasta muutatkin vaikka sinne keskustan kortteleihin, sen uuden ympäristön rakentaminen taas on vaativaa.

TK: Kyllä ja nämä yhteistilat, mitä mainitsit niin se, että tosiaan, mitä ne on ja missä ne on. Näissä 70-luvun ja sitä aiemmissa taloissahan se on yleensä, että siellä on se kerhuhuone kellarissa, pesutupa kellarissa ja sauna kellarissa. Nykyisin ehkä siellä on se pesutupa kellarissa. Kerhuhuone ja sauna on katolla, mutta se on edelleen sellainen pussinperä, mihin pitää varta vasten mennä, ja se ei mitenkään erityisen luontevasti ainakaan oman näkemykseni mukaan ruoki sellaisia spontaaneita kohtaamisia. Jos ajatellaan, että muuttaa yksin sinne taloon, missä sitten törmäät naapuriin, jos kaikki tällaiset yhteiset tilatkin, missä sitä voisi tapahtua, on sellaista, mihin pitää varta vasten mennä. Sitten pahimmassa tapauksessa ne on vielä sellaisia, että se ei tarjoa mitään, mitä sulla ei olisi omassa asunnossa, eli miksi menisit yhteiseen keittiöön johonkin kellariin tekemään päivällistäsi pöydän viereen, kun voit tehdä sen kotonakin.

IK: Just näin ja tässä varmaan esimerkiksi pihan merkitys korostuu. Jos se on viihtyisä ja kutsuu, kesällä se voi olla todella sosiaalinen paikka, jos siinä on helppo kulkea ja pääsee, mutta sitten jos se on vaan esimerkiksi kantakaupungissa semmoinen, että sisäpihat on vaikka pelkkää parkkipaikkaa isoissa kaupungeissa, se ei kutsu niinkään ehkä tutustumaan naapureihin tai hengailemaan. Asumisenhan on just tällainen ekosysteemi, että se kaikki tavallaan, mitä siinä on ympärillä kaupat ja julkiset liikennevälineet ja niiden verkosto ja sitten tietysti ehkä iän myötä korostuu vielä nämä terveyspalvelut, on osa sitä asumisen piiriä. Miten nämä on päätöksenteossa mielessä ja miten luodaan sitä syytä lähteä kotoa lähelle niin, että se on helppoa ja mahdollista?

HP: Nämähän on semmoisia yhteistyökysymyksiä. Nämä asiat, missä myöskin näillä järjestöillä, kolmannen sektorin toimijoilla on tosi iso rooli. Jonkun verran olin, silloin kun olin ympäristöministeriössä, mukana näissä ikäihmisohjelmien teematilaisuuksissa tai tapaamisissa, joissa oli yleensä aina hillittömän paljon väkeä, siis tosi tosi paljon. Siellä oli kaikki mukana. Siellä oli järjestöt ja siellä oli ministeriöitten väkeä ja siellä oli rakennuttajia ja siellä oli eri tahoja. Nämähän on asioita, joita pitää yhteistyössä hoitaa.

IK: Nyt paljon ainakin just puhetta on ryhmärakentamisesta erilaisille ryhmille ja erilaisiin tarpeisiin, mutta onko tämä sellainen tapa, joka ehkä tarjoaa niitä ratkaisuja justiin, joissa myös se identiteetti voi tulla mukana siihen ikään kuin asumiseen, jossa onkin ehkä enemmän vaikkapa palveluita tai jaettavaa tukea arjessa?

HP: Ryhmärakentaminen on kovin monen ikäisten ihmisten asia varmaankin, että en voisi kuvitellakaan sitä, että vanhat ihmiset rupeaisi ryhmärakentamisprojektiin. Varmaan saattavat muistella, että heidän sodasta palanneet vanhempansa tai isovanhempansa rakensivat hartiapankeilla kerrostalojakin, niin kuin varmaan Suomessa tapahtui. Olen Jätkäsaarella yhdessä ryhmärakentamiskohteessa käynyt tässä vuosia sitten. Siinä oli ihan hyvä touch sinänsä. Se on oikeastaan vahinko, että se ei ole Suomessa sen suurempaa kiinnostusta sitten saanut.

IK: (Tämä) [0:24:30] oli hyvä pointti, että myöskin tuntuu, että ryhmärakentamisesta puhutaan niin kuin se olisi nyt joku uusi suuri keksintö, mutta sehän on ollut ihan ennen tai vaikkapa lähiöitä rakennettaessa ihan normikäytäntö, että osallistutaan siihen rakentamiseen tavalla tai toisella. Onko tämä Tapio noussut sulla sellaisena asiana tai ajatteletko sä, että onko se kurioositeetti vai onko sillä-

TK: Se on varmaan ainakin toistaiseksi vielä kurioositeetti, mutta saattaisi tulla potentiaalia olla, mutten osaa sitä sen tarkemmin arvioida, että missä määrin. [letkeää musiikkia]

Naisen ääni: Uusi kaava.

IK: Jos vielä vähän tehdään tällaista vastakkainasettelua, tämmöisiä benchmarkeja siinä, millaisia ratkaisuja ikääntyneille on. On noussut paljon vaikka mediassa tämä Hollannissa on rakennettu sellainen oma ikään kuin ihan kylä esimerkiksi muistisairaille, missä asuminen ja palvelut tuodaan ikään kuin semmoiseen vähän niin kuin suljettuun systeemiin, mutta niin että se ei ole pelkkä palvelutalo jossain. Tavallaan ongelmiin räätälöityä asumista. Kumpaa te itse kannattaisitte tämmöisyydestä vai sitä, että läheiset itse asuntojen muunneltavuuden kautta pystyisivät asuttamaan vaikkapa- ja laajentamalla sitä tai rakentamalla pihämökin, jos on piha. Kumpi suunta olisi sellainen toivotumpi vai onko kumpikaan?

TK: Tämä malli kuulostaa jotenkin kovin amerikkalaiselta omaan korvaan. En onnistu ehkä ihan sataprosenttisesti taipumaan kumpaankaan, mutta toki se, että kummassakin puolensa. Näissä sellaisissa ikääntyneiden asumisalueilla, missä pystyy tekemään jotain muutakin kuin olemaan siellä palvelutaloasunnossa, koska sehän vaivaa varsinkin näitä tehostetun palveluasumisen yksiköitä monesti, että jos ne on kaupunkiympäristössä, siellä esimerkiksi ulkoilumahdollisuudet on hyvin rajattu. Siinä ollaan sitten melkein kuin kanat karsinassa ja mahdollisesti vielä parvekkeella.

HP: Joo tai sitten jos siinä pieni nurmikkotontti on, auringonpaisteella tuodaan siihen ulos istumaan. Näinhän se on. Vai että vanhuskylä. Kuulostaa vähän erikoiselta mallilta. Varmaan perheissä lapset tai lapsenlapset miettivät näitä isovanhempiensa tai vanhempiensa asumisasiota kaiken aikaa. Monestihan se kuitenkin Suomessa on niin, että asutaan satojen kilometrien päässä eri paikkakunnilla ja tämmöinen yhteisasuminen ei käytännössä ole mahdollista.

TK: Joo, näin mäkiin näkisin mahdollisuutena tähän, että siinä vaiheessa, kun se ei vielä edellytä sitä kokopäiväistä hoitoa, jos esimerkiksi tietynlaisilla sivuasuntoratkaisuilla tai sillai, että se asunto olisi siinä lähellä pystyttäisiin helpottamaan sitä jossain määrin päivittäistä hoitoa, se olisi kyllä varmasti eduksi. Siinä saatettaisiin säästää myös tarpeettomia kotihoidon resursseja, kun nyt ei tarvitsisi jokaiseen lampunvaihtoon tilata jotain ostopalvelua paikalla tai vaihtoehtoisesti ajaa sieltä Turusta Helsinkiin vaihtamaan sitä lampua äidilleen.

IK: Tämä onkin pointti, joka ei tullut vielä keskustelussa, mutta Suomi on niin iso maa, että tässä on yksi varmasti tämmöinen monimutkaistaja, että asutaan tosi kaukana. Suku on pirstaloitunut ympäri isoa ja laajaa maata. Just tämä, että voisi asua samassa pihapiirissä, on myöskin ollut ihan tosi hyvä ratkaisu aikoinaan, mutta nykyisin saattaa olla hankala päästä siihen.

HP: Niin, puhumattakaan kun tässä itse aloitit tämän meidän keskustelun kertomalla, kuinka monta kertaa olet vaihtanut paikkakuntaa, ei varmaan sinun sukusi ole vaihtanut samalla.

IK: Juuri näin, ei todella. Mun on pakko kysyä, koska me ollaan monta kertaa tämän podcast-sarjan aikana penätty ja tänäänkin on jo mainittu sääntely. Ollaan penätty sitä, että voisiko jotenkin ylhäältä tulla sääntelyä esimerkiksi hintojen nousuun tai rakentamisen laatuun tai mihin milloinkin. Sulla on niin pitkä kokemus tästä Hannele ympäristöministeriön kansliapäällikkönä 11 vuotta. Toki kansliapäällikkö ei ole ylin päättäjä eikä varsinkaan mikään itsevaltiias, mutta-

HP: 12 vuotta.

IK: 12 vuotta ympäristöministeriön kansliapäällikkönä. Miltä se kuulostaa sun korvaan, kun me täällä aina jotenkin ollaan silleen, että no viitsi ehkä jotenkin tätä pitäisi säännellä tai kontrolloida sieltä käsin? Miltä se prosessi on näyttänyt sieltä sun pöydän takaa, miten koko asuntorakentaminen ja asuminen Suomessa on kehittynyt ja onko sääntelyn penääminen vähän yksinkertaista?

HP: Kyllähän nyt selkeästi on ollut taas tällainen vahva virta siihen suuntaan, että rakentamiseen tulee sääntelyä lisää, eli tulee tähän rakentamisen laatuun selkeitä pykäläiä ja myöskin se (kun) [0:29:41] tähän asti ei ole koskaan ollut mitään vastuuta sanottu, kuinka paljon rakennuttaja vastaa siitä hommasta, montako vuotta. Semmoinenkin sinne ollaan nyt sitten laittamassa. Niin kauan kun tässä tämän markkinatalouden kanssa eletään, en mä mitenkään voi uskoa, että Suomi palaisi vuokrasäännöstelyyn takaisin. Sitten jos mennään ikäihmisten puolelle, sosiaali- ja terveysministeriö, joka on suuri toimija tietysti tässäkin asiassa, siellähän nyt taas kiistellään näistä hoitajamitoituksista niin kuin varmaan tiedetään, että siellä on taas omat regulaatiot, jotka koskaan ei ole riittäviä, mutta ainahan ne ovat siellä päällimmäisenä. Mutta se, mikä minusta on hyvä, että on tällainen vähän niin kuin pehmeän tavan toiminta, että kootaan kaikki toimijat yhteen ja mietitään, mitä näitten asuinalueitten monipuolistamiseksi voidaan tehdä ja sitten, että on myöskin yhteiskunnan rahaa tarjolla tähän korjausrakentamiseen, joka on kuitenkin iso juttu sekä hissittömien talojen että sitten omien asuntojen muuttamiseen esteettö(mämmäksi) [0:30:48]. Ne on musta ihan hyviä.

IK: Sä olet ollut myös siellä politiikassa kansanedustajana ja ministerin. Onko näitä tällaisia päätöksiä helppo saada läpi? Mihin ne tyssää? Minkä takia nyt vasta ehkä sääntely taas vähän niin kuin nostaa päätään? Miksi jo aikaisemmin tätä ei jotenkin pidetty näpeissä?

HP: Kyllä puolueilla aika erilaiset käsitykset asuntopolitiikasta on. Se on musta perinteisesti ollut semmoinen alue, missä mielipiteet kyllä hajoo. Jos sä kysyt Vasemmistoliitolta, juu vuokrasäännöstelyä kova kuri aikaan, vähän regulaatiota lisää. Jos sä kysyt oikeistopuolueelta Kokoomukselta, ei missään tapauksessa, kyllä markkinat hoitaa, tämä on hyvä juttu näin. Ja sitten sieltä tulee kaikenlaisia mielipiteitä siltä väliltä.

IK: Just näin ja nyt jännittävää nähdä, minkälaiseen kompromissiin tämä lakiuudistus pääsee.

HP: Sepä se aina pelottaa. Ne on nämä poliittiset kompromissit aina pahoja juttuja.

IK: Se tulee olemaan mielenkiintoista. [letkeää musiikkia]

IK: Me kysytään aina jokaisessa jaksossa, että jos teidän nyt olisi pakko valita joku uusi koti itsellenne, joka ei ole oikea, vaan se on jostain fiktiivisestä maailmasta vaikka kirjasta tai televisiosarjasta tai taiteesta tuttu, mihin te muuttaisitte?

TK: Mä voisin muuttaa maanläheisesti tuonne Tolkienin Hobittilaan. Se on hyvin sellain miellyttävän-

IK: Sä olet jo toinen hobitti tässä sarjassa [nauraa].

TK: Ja ajatella mä olen 180 senttiä pitkä, eli tämä saattaisi pieni ongelma, mutta toisaalta Gandalfkin sinne mahtuu.

IK: Miksi Hobittilaan?

TK: Vaikuttaa jotenkin miellyttävän rauhaisalta ja vehreältä paikalta, ja kun mä tykkään puutarhanhoidostakin, siinähän koko talon päällinenkin on puutarhaa, eli monta hyvää puolta.

IK: Viherkatto 360 astetta.

TK: Kyllä ja kolmella sivulla naapureina vain kastematoja, eli rauhaisaa.

IK: Mahtavaa. Hannele, mihin kuvitteelliseen kotiin muuttaisit?

HP: Pieni talo preerialla. Se on hyvin yhteisöllinen. Siinäkin on tällainen maalaistalo, ja siellä on tällainen perhe, ja siellä he elävät hyvin luonnonmukaista elämää. Siis Amerikan preerialla tietysti.

IK: Kiitos tosi paljon Tapio ja Hannele.

TK: Kiitoksia, oli hieno olla mukana.

HP: Kiitoksia oikein paljon. [letkeää musiikkia]

IK: Kiitos, että kuuntelit. Tämä oli Uusi kaava. Kaikki jaksot löytyy podcast-aplikaatioista, kuten Spotifysta ja myös osoitteesta ym.fi/uusikaava. Tämän podcastin tuottaa Jaksomedia. [letkeää musiikkia]